ישראל חייבת לפגוע במערך הכלכלי של חיזבאללה

written by ד"ר יוסי מנשרוף | 31.05.2024

בימים האחרונים השיק חיזבאללה קמפיין מימון חדש תחת הכותרות "ממן כטב"מ" ו"ממן טיל", במסגרתו קרא לקהל תומכיו לממן את עלויות הטילים והכטב"מים במסגרת המאמץ המלחמתי נגד ישראל. בסרטון שהופץ ברשתות החברתיות, הוצג תושב לבנוני מצביע בגאווה על כטב"מ שמשוגר לעבר ישראל, ופוגע בבסיס צה"ל בצפון הארץ, בזכות תרומה שהעביר לארגון. חשוב לציין שלא מדובר בקמפיין מימון ראשון. "האגודה לתמיכה בהתנגדות האסלאמית" (הוקמה ב-1989 ומשמשת מעין מקבילה ל"אגודה למען החייל" אצלנו), באמצעותה מקיים חיזבאללה את הקמפיין, כבר קיימה כמה וכמה קמפיינים בשנים האחרונות, בהם "אמץ לוחם" ב-2017-2019. לכן, לא נראה שחיזבאללה סובל ממצוקת כספים. זאת במיוחד, לאחר שפטרונו האיראני נהנה כעת מגידול שיא בהכנסות הנפט שנאמד בעשרות מיליארדי דולרים מכיוון שמאז תחילת כהונתו, ממשל ביידן אינו מקפיד לאכוף את הסנקציות על איראן.

לצד זאת, על רקע הרצון של חיזבאללה להשיב לביקורת נגדו, שמגיעה גם מקרב הבייס החברתי שלו (הגם שאינה משמעותית) ולמנוע ממנה להחריף, נראה שהקמפיין נועד יותר לשמש את צרכי התעמולה של הארגון. לפיכך, מטרת הקמפיין היא לחבר את תומכי הארגון, בדגש על העדה השיעית, אל המאמץ המלחמתי נגד ישראל. חיזבאללה כמובן אינו נוהג בשקיפות, ולתורמים אין כל ערובה ממשית שכספיהם אכן יופנו לטובת המאמץ המלחמתי (שלא לדבר על מעילות הכספים שהתגלו בארגון לאורך השנים). כך חיזבאללה יכול לתעל את התרומות דווקא לטובת שירותי הרווחה, החינוך, הבריאות והבנקאות שלו, שהינם חשובים מאוד למערך הדעוה שלו. מהותו של מערך הדעוה היא משולשת. מחד הוא שואף לספק לחיזבאללה את עתודות כח האדם שלו באמצעות הבטחת נכונות בני העדה השיעית להתגייס לשורותיו, ומאידך הדעוה נועדה לבסס את מעמדו כארגון החזק במדינה, ולמעשה לאפשר לו להקים "מדינה בתוך מדינה". לצד זאת, היא נועדה לשוות לארגון צביון עממי, ולפיכך להצדיק את מעמדו כמי שצמח מהשטח ולכן מייצג נאמנה את שאיפות השיעים במדינה ואף את היותו מגן לבנון.

התרומות עבור חיזבאללה נאספות באמצעות "קופות התנגדות" (שמעוצבות לפי הדגם של כיפת הסלע בירושלים) שחיזבאללה מפיץ בבתי עסק, מסגדים, מוסדות חינוך, תחנות דלק, מחסומי דרכים ומרכזי קניות בלבנון. יתרה מכך, איסוף הכספים מתבצע לא רק בלבנון אלא אף בקהילות שיעיות, ברחבי העולם (בעיקר במדינות המפרץ הפרסי ובמדינות המערב, בהן ארה"ב). גיוס התרומות מתבצע כהשלמה לסיוע הכספי האיראני, שמהווה, כפי שהודה נסראללה באחד מנאומיו, המרכיב המשמעותי בתקציב חיזבאללה. עלוני האגודה, שנתפסו ע"י כוחות צה"ל במלחמת לבנון השנייה, שקפו היטב את הרכיב התודעתי שהיא ממלאת במיוחד מול הדור הצעיר בעדה השיעית. עלונים אלו שהופצו בדרום לבנון במסגרת גיוס תרומות, ובהם נקראו

הילדים להציב בבתיהם את "קופות ההתנגדות", כדי "שכל בתינו יהיו חלק מההתנגדות, ויחד נגן על המולדת".

בשלהי אוגוסט 2006, מיד עם סיום מלחמת לבנון השנייה, ארה"ב הטילה סנקציות על "האגודה לתמיכה בהתנגדות האסלאמית", בטענה שמדובר בערוץ מרכזי לגיוס כספים עבור חיזבאללה. ואולם, חיזבאללה ממשיך להפעיל אותה (כמו גם את "מוסד השהיד", השלוחה הלבנוני של "מוסד השהיד" האיראני) ללא קושי. דבר זה מחדד את המוגבלות של נשק הסנקציות. כדי להיאבק בחיזבאללה, כלל המערכים שלו צריכים לחוש מאוימים ונרדפים. המערך הכלכלי בחיזבאללה מהווה גורם קריטי בהתפתחות הארגון ומעמדו בלבנון, ולכן הוא חיוני מאוד עבור המערך הצבאי והפוליטי של חיזבאללה. ישראל לא יכולה להסתפק בתפיסת ביטחון רכה יותר, והעניין הזה צריך לעמוד לנגד עיניה בגיבוש דוקטרינת הביטחון המעודכנת בעקבות ה-7 באוקטובר.

התפרסם בישראל היום, בתאריך 31.5.2024.